

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. de vaste commissie voor Economische Zaken
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum : 14 juni 2017
Betreft : Inspraak Rondetafelgesprek mestfraude 22 juni 2017

Geachte Kamerleden,

Dit Rondetafelgesprek gaat over het thema mestfraude. Ik dank u hartelijk voor de uitnodiging hierbij aanwezig te zijn. Vanuit de varkenshouderij wil ik starten met een statement: praten we over mestfraude of uitlokking door fout beleid? Blijven we hangen in 'de kop in het zand steken' of zetten we vol in op mestverwaarding? De varkenshouderij heeft met het Actieplan Vitalisering Varkenshouderij haar keuze al gemaakt. Wanneer volgt u?

Continu volgt onderzoek op onderzoek naar mestfraude. De pers en maatschappelijke organisaties smullen ervan en papegaaien elkaar na. Eerlijk gezegd verbaast ons dat. De kern van het probleem is niet mestfraude, maar een systeem waar niet mee te werken valt in de praktijk. Namelijk: het systeem van wegen en bemonsteren in Nederland klopt niet!

In mijn pleidooi richt ik mij op de twee belangrijkste thema's:

- Fraudeur of slachtoffer van een fout systeem.
- Inzet op mestverwaarding.

Fraudeurs of slachtoffer?

Veehouders en mesttransporteurs worden continu betiteld als fraudeurs. Het PBL gaf onlangs in haar rapport aan dat 40% van de boeren fraudeert. Onzin! We zijn in Nederland verzeild geraakt in een veel te ingewikkelde mestwetgeving. Door de jaren heen zijn telkens nieuwe maatregelen bedacht en over elkaar heen geïmplementeerd en verplicht gesteld. Er zijn maar een handvol mensen die het systeem nog begrijpen en uit kunnen leggen. De administratie rondom mestwetgeving is erg ingewikkeld en kostbaar. Het is voor boeren regelmatig lastig om te weten wat in de eigen situatie ingevuld of aangevinkt moet worden. Een vinkje verkeerd zetten wordt direct bestempeld als fraude.

RVO controleert boeren op basis van de mineralenbalans. Beginvoorraad + productie – afgevoerde mest = eindvoorraad wordt gehanteerd. Fosfaat en stikstof in de afgevoerde mest wordt bepaald op basis van wegen en bemonsteren. Dit systeem voldoet niet aan de wettelijke nauwkeurigheid vereisten.

Dit resulteert vaak in situaties dat de put leeg is maar op papier nog mest afgevoerd moet worden. En dan is de boer fraudeur! Al sinds het Minas tijdperk lopen er procedures tegen het systeem van wegen en bemonsteren. Er worden stelselmatig afwijkingen gevonden van meer dan 15%.

Onderzoek op onderzoek

Er zijn meerdere onderzoeken gedaan, in opdracht van het Ministerie, die bewijzen dat het systeem van wegen en bemonsteren in de praktijk grote afwijkingen laat zien en dus niet voldoet aan de daarvoor gestelde vereisten. Een aantal keren is de conclusie getrokken: 'Ondanks dat alle geproduceerde mest afgevoerd wordt en bemonsterd kunnen ondernemers toch geconfronteerd worden met heffingen'. Een ondernemer die hiermee geconfronteerd wordt en uitweg zoekt, is dit fraude of uitlokking door fout beleid? Vele onderzoeken liggen in lijn met bovenvermeld onderzoek, de belangrijkste zijn :

- IMAG-DLO nota P 96-52 juni 1996: Toetsing van prototype monstername-apparatuur voor drijfmest in transportwagens.
- IMAG-DLO nota P 2002-79 november 2002: Bemonsteringsnauwkeurigheid bij laden en lossen van transportvoertuigen voor drijfmest.

• WUR-ASG PraktijkRapport Varkens 21: Bezinklagen en bemonstering van varkensmest. Daarnaast is er onderzoek gedaan naar Minas op de praktijkcentra Sterksel, Raalte en Rosmalen (PraktijkRapport Varkens 5, maart 2002). Daarbij is onderzocht of fosfaatoverschotten ontstaan die niet kunnen worden verantwoord en wat de mogelijke oorzaken daarvan zijn. In dit onderzoek is geconcludeerd dat op alle drie de onderzochte praktijkcentra sprake was van een gat op de fosfaatbalans. Terwijl alle mest was afgevoerd. De methode van bemonstering is hierbij een belangrijke oorzaak. In het Ringonderzoek Minas-laboratoria, uitgevoerd door WUR Praktijkonderzoek veehouderij 2002, wordt dit nog eens bevestigd: analyse van mestmonsters door erkende laboratoria zijn voor individuele varkenshouders vaak oorzaak van een gat in de mineralenboekhouding.

In het WUR-ASG PraktijkRapport Varkens 21: Bezinklagen en bemonstering van varkensmest, wordt zelfs geconcludeerd dat van mest geen representatief monster te nemen is.

Meerdere keren is in onderzoek dus geconstateerd dat het systeem van wegen en bemonsteren niet voldoet aan de nauwkeurigheidsvereisten. Waarom wordt dit niet erkend en opgelost? Overheid en Wageningen UR verzinnen onderzoek op onderzoek. Het thema fraude wordt hiermee opgeklopt, oplossingen komen steeds verder weg en de veehouders worden stelselmatig gestigmatiseerd als fraudeurs.

Pak de kern aan!

Stop met wijzen naar fraude en beboeten van zogenaamde fraudeurs. Pak het probleem bij de kern aan: het systeem moet simpeler. Minder administratie en papierenstromen, betrouwbare methodes voor vaststellen van gewicht en gehaltenes en meer ruimte voor afspraken tussen producent en afnemer. Laat de markt meer haar werk doen. Afnemers vragen om een bepaalde vorm en kwaliteit van mest en producten moeten daar aan voldoen. Brengt mij op mijn tweede punt: zet nu eens écht in op mestverwaarding.

Inzetten op mestverwaarding

Mest is een waardevolle grondstof met in potentie een cruciale rol in een circulaire economie. Als verbinder tussen dierlijke en plantaardige productie. Fossiele mineralen worden steeds schaarser en mest is een bron van circulaire mineralen (zoals fosfaat, stikstof en kali). Ook is het een waardevolle bron van organische stof én kunnen uit de grondstof mest nieuwe (half)producten worden

geproduceerd met een hoge toegevoegde waarde in de agrarische, chemische en mogelijk ook farmaceutische sector. Het verminderen van de Europese afhankelijkheid van fosfaat uit de mijnbouw en het meer duurzaam gebruiken van dit essentiële mineraal staat hoog op de politieke agenda, maar we merken er als sector niets van!

We lopen al jaren aan tegen een beperkend en beklemmend beleid. Producten uit mestverwerking hebben maar weinig beleidsruimte in Nederland om daadwerkelijk toegepast te worden. We hebben ruimte nodig voor dunne fractie varkensmest en mineralenconcentraten uit omgekeerde osmose of andere technieken. We hebben ruimte nodig binnen de nieuwe derogatie vanaf 2018 en het toekennen van de status kunstmestvervangers in Europese verordeningen. Wij vragen de overheid: zet daar nu eens echt op in!

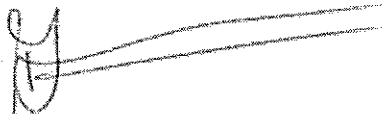
De varkenshouderij heeft haar pijlen gericht

Vanuit Actieplan Vitalisering Varkenshouderij wordt ingezet op mestverwerking en -verwaarding. Allereerst moeten we voldoende mestverwerkingscapaciteit van de grond krijgen. In de praktijk een lastige klus. Vergunningen worden maar mondjesmaat afgegeven en processen duren lang. Daarnaast zijn het kostbare projecten en volstaan traditionele financieringsstructuren niet. Varkenshouders pakken ook steeds meer de handschoen op en gaan zich organiseren in collectieven. Deze collectieven investeren en sturen mee in mestverwerkingsinitiatieven. Daarnaast heeft de varkenshouderij visie op mestverwaarding. We leggen verbindingen met andere sectoren en partijen in het veld. We participeren in de Taske Force mestverwaarding waarin we samen met partijen werken aan betere afzetmogelijkheden in binnen- en buitenland. Door ontginnen van markten, faciliteren van partijen in het bedrijfsleven, maar zeker ook aandacht voor het produceren van kwaliteitsproducten uit mest. We participeren in de ontwikkeling van het Nationaal Coördinatiecentrum Mestverwaarding. Dit centrum krijgt een belangrijke rol in o.a. het aanjagen en het ontwikkelen en delen van kennis rondom het verwaarden van mest en mineralen. Wij vragen de overheid: zet daar nou eens echt op in!

Overheid: zet in op mestverwaarding!

Ik vraag de overheid: zet samen met de sector nou eens echt in op mestverwaarding. Mest is een waardevol product en zodra het de marktkansen krijgt die het verdient, dan hebben we geen discussies meer over zogenaamde fraude en frauders. Alleen dan zetten we echt stappen in circulaire economie en verwaarden van waardevolle producten!

Met vriendelijke groet,

Ingrid Jansen
Voorzitter POV